

Kerstvoorstellingen in en op gebouwen in Nederland

Deel 7 Noord Holland

Stichting
tot behoud van erfgoed rond kerst
Nederland

Voorwoord

In Nederland is er een schat aan kerstvoorstellingen in en op gebouwen te vinden. Niet alleen kerstgroepen maar o.a. ook: glas in lood ramen, plafondschilderingen, doopvonten, altaarstukken en gevelstenen met kerstvoorstellingen. Het leek ons een goed idee om deze gegevens en afbeeldingen eens te verzamelen en in 11 boeken onder te brengen elke provincie één.

Veel beeldmateriaal hebben wij uit de kerstkaarten verzameling, die Chris Janssen aan onze Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst - Nederland heeft geschonken en de verkregen informatie n.a.v. een brief van Piet Wijnker aan de parochies van het Bisdom Haarlem in november 1995.

Ook mochten wij van de foto's op de website www.kerkfotografie.nl gebruik maken. Op deze website staan heel veel prachtige foto's, van kerken in Nederland, gemaakt door Diana Nieuwold.

Daarnaast is er ook veel informatie op het internet gevonden, zoals op de website www.verhaleninglasinlood.nl en <https://www.glasmalerei-ev.de/index.html> met enorm veel informatie over glas in loodramen van kerken in Limburg.

Probleem is wel, dat er in deze tijd veel, met name kerken, verdwijnen. Blijft het gebouw staan en krijgt het een andere functie, dan is de kans groot dat de vaste onderdelen bewaard blijven.

De losse stukken, zoals kerstgroepen vinden, mogelijk, hun weg naar andere kerken, musea of instellingen.

Wordt het gebouw afgebroken, dan gaan de vaste onderdelen zo goed als zeker verloren.

Ook kan het zijn, dat genoemde gebouwen inmiddels al zijn afgebroken, of een andere bestemming hebben gekregen.

Van een aantal gebouwen hebben wij naast de afbeelding geen gegevens. Mocht u die hebben dan houden wij ons aanbevolen.

Staat de kerstvoorstelling in of op uw gebouw er nog niet in, stuur dan een foto en zoveel mogelijk informatie naar: **info@stichtingerfgoedrondkerst.nl**

Alle boekwerken zijn dus onderhevig aan wijzigingen en aanvullingen die wij ontvangen.

Peter Diemer

Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst Nederland

Deel 7 : Noord-Holland

Revisie: 2025-11-25

Noord-Holland

Plaats	Gebouw	Pagina
Aerdenhout (NH)	H. Antonius en Paulus	6
Alkmaar (NH)	St. Laurentiuskerk	7
Amstelveen (NH)	Voormalige Annakerk	8
Amstelveen (NH)	St. Urbanus te Bovenkerk	9
Amstelveen (NH)	Titus Brandsma	12
Amsterdam (NH)	Begijnhofkapel	13
Amsterdam (NH)	Voormalige Johannes de Doper	15
Amsterdam (NH)	Mozes en Aronkerk	16
Amsterdam (NH)	St. Franciscus van Assisi of Boomkerk	17
Amsterdam (NH)	St. Franciscus Xaverius (De Krijtberg)	18
Amsterdam (NH)	O.L.V. v.d. Allerheiligste Rozenkrans of Obrechtkerk	21
Amsterdam (NH)	Keizersgracht 88	23
Amsterdam (NH)	Westerstraat 40	24
Amsterdam (NH)	Begijnhof 19	25
Amsterdam (NH)	Nieuwezijds Voorburgwal 29	26
Amsterdam (NH)	Noorderkerkstraat	27
Amsterdam (NH)	Huis Bartolotti	28
Amsterdam (NH)	H.H. Martel. v. Gorcum of Hofkerk	29
Amsterdam (NH)	Oude Kerk	31
Amsterdam (NH)	De Goede Herder	34
Amsterdam (NH)	Petrus en Paulus (Papegaai)	35
Amsterdam (NH)	O.L. Vrouwekerk	36
Andijk (NH)	Maria Middelaes van Alle Genaden	37
Assendelft (NH)	St. Odulphus	38
Bakkum (NH)	Maria ten Hemelopneming	40
Bennebroek (NH)	Voormalige St. Jozefkerk	41
Bennebroek (NH)	Lucia-Klooster	42
Bloemendaal (NH)	Allerheiligst Sacrament	43
Bloemendaal (NH)	Allerheiligste Drie eenheid	44
Bovenkarspel (NH)	H. Martinus	45
Bovenkerk (NH)	H. Urbanus	46
Breezand (NH)	H. Johannes Evangelist	47
Bussum (NH)	St. Vitus kerk	48
Den Helder (NH)	Christus Koning van de Vrede	49
Diemen (NH)	Petrus Banden	51
Driehuis (NH)	H. Engelmunduskerk	52

Noord-Holland

Plaats	Gebouw	Pagina
Haarlem (NH)	St. Bavo Kathedraal (Grote Oude)	53
Haarlem (NH)	St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelk	57
Haarlem (NH)	Voormalige Kleverpark kerk	58
Haarlem (NH)	H. Adelbertus	59
Haarlem (NH)	Antonius van Padua	60
Haarlem (NH)	Verzorgingshuis Jacob in de Hout	61
Haarlem (NH)	H. Joseph	62
Haarlem (NH)	Mariakerk	63
Haarlem (NH)	Moeder van de Verlosserkerk	64
Haarlem (NH)	H. Johannes de Doper	65
Haarlem (NH)	H. Pastoor van Ars	66
Haarlem (NH)	Voormalige H.H. Petrus en Paulus	68
Heemskerk (NH)	H. Laurentius en H. Maria	69
Heemstede (NH)	St. Bavokerk	71
Heemstede (NH)	O.L. Vrouw Hemelvaart	80
Heemstede (NH)	Overbos	82
Heemstede (NH)	Mariënheuvel	83
Heiloo (NH)	O.L. Vrouw ter Nood	85
Hilversum (NH)	O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen	86
Hippolytushoef (NH)	H. Hippolytus	87
Hoofddorp (NH)	Johannes de Doperkerk	88
Hoofddorp (NH)	Bijbelse Tuin	89
Hoorn (NH)	De Opdracht	90
Hoorn (NH)	H.H. Cyriacus Fransiscus kerk	91
Krommenie (NH)	St. Petruskerk	92
Laren (NH)	St. Jansbasiliek	95
Limmen (NH)	H. Cornelius kerk	98
Monnickendam (NH)	Fluwelen Burgwal t.o. nr. 5	99
Monnickendam (NH)	Noordeinde nr. 95	100
Monnickendam (NH)	H.H. Nicolaas en Antoniuskerk	101
Nes aan de Amstel (NH)	St. Urbanus	103
Nieuw-Vennep (NH)	O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen	104
Onderdijk (NH)	H. Gerardus Majella	106
Oudorp (NH)	H. Laurentius	107
Overveen (NH)	O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen	110

Noord-Holland

Plaats	Gebouw	Pagina
Schagen (NH)	St. Christoforuskerk	112
Sloten (NH)	St. Paneratius	113
Slotermeer (NH)	St. Hendricusschool	114
Ursem (NH)	Heilige Bavo	115
't Veld (NH)	H. Martinus	117
Vogelenzang (NH)	O.L. Vrouw ten Hemelopneming	118
Volendam (NH)	Vincentiuskerk	119
Warmenhuizen (NH)	H. Ursula en Gezellinnen	120
Wervershoof (NH)	St. Werenfridus	121
Westbeemster (NH)	St. Johannes de Doper	122
Wormer Gem. Wormerland (NH)	Maria Magdalenakerk	125
Yerseke (NH)	Voormalige St. Annakerk	126
Ymuiden (NH)	H. Laurentius van Brindisi	127
Ymuiden (NH)	Petrus kerk	128
Zaandam (NH)	Oud - Katholieke kerk	129
Zaandam (NH)	St. Bonifatiuskerk	130
Zandvoort (NH)	H. Agathakerk	131
Zwaagdijk-Oost (NH)	H. Jozef	132

Waar: **Aerdenhout (NH)**, H. Antonius en Paulus
Wat: Kerstgroep
Wie: Mej. H. van Eck
Wanneer: 1962
Afmetingen:
Materiaal: Met stof beklede draadfiguren

Foto:

Waar: **Alkmaar (NH)**, St. Laurentiuskerk

Wat: Raam

Wie: Nicolas Roermond (1862-1895)

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Opdracht in de tempel, Maria Lichtmis

Foto:

Waar: **Amstelveen (NH)**, Voormalige Annakerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen: 50 cm.
Materiaal: Gips, gepolychromeerd

In 2011 overgedragen aan de Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst Nederland in verband met sluiting van de kerk.

Foto's Peter.M. Diemer

Waar: **Amstelveen (NH)**, St. Urbanus te Bovenkerk
Wat: Kerstgroep
Wie: Gerard Linssen Venlo (G.L.V.)
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips, gepolychromeerd

Foto:

Waar: **Amstelveen (NH)**, St. Urbanus te Bovenkerk

Wat: Maria altaar

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Geboorte
- Annunciatie

Foto: www.vriendenbovenkerkseurbanus.nl

Waar: **Amstelveen (NH)**, St. Urbanus te Bovenkerk

Wat: Raam

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Geboorte

Foto: Gerard van Stijn

Waar: **Amstelveen (NH)**, Titus Brandsma

Wat: Kerstgroep

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, Begijnhofkapel

Wat: Raam

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, Begijnhofkapel

Wat:

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto: www.kerkfotografie.nl

Waar: **Amsterdam (NH)**, Voormalige St. Johannes de Doper

Wat: Kerstgroep

Wie:

Wanneer:

Afmetingen: 80 cm.

Materiaal: Hout, metaal en stof

In 2017 overgedragen aan de Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst Nederland in verband met sluiting van de kerk.

Foto: P.M. Diemer

Waar: **Amsterdam (NH)**, Mozes en Aronkerk

Wat: Paneel

Wie: Jacob de Wit (1695-1754)

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Annunciatie

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, Franciscus van Assisi of Boomkerk

Wat: Schilderij

Wie: Norbert van Bloemen (1670-1746)

Wanneer: 1722

Afmetingen:

Materiaal: Doek

Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, St. Franciscus Xaveriuskerk (De Krijtberg)

Wat: Maria altaar

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Annunciatie, Visitatie, Geboorte en Overdracht in de tempel

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, St. Franciscus Xaveriuskerk (De Krijtberg)

Wat: Detail Maria altaar

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Geboorte Jezus

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, St. Franciscus Xaveriuskerk (De Krijtberg)

Wat: Raam Maria kapel

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Geboorte van Jezus (Detail restauratie 1989)

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, O.L. Vrouw van de Allerheiligste Rozenkrans of Obrechtkerk

Wat: Kerstgroep van 15 beelden

Wie: Inka Klinckhard (1922-2016)

Wanneer: 1953-1956

Afmetingen:

Materiaal: Hout gesneden

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, O.L. Vrouw van de Allerheiligste Rozenkrans of Obrechtkerk

Wat: Maria altaar

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Hout gesneden

Voorstellingen linker paneel:

- Annunciatie
- Visitatie
- Geboorte

Foto: www.kerkfotografie.nl

Waar: **Amsterdam (NH)**, Keizersgracht 88

Wat: Geveltop

Wie: Jan Bouman

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Driekoningen met geschenken

Foto: tekenboek 't Wapen van Amsterdam

Waar: **Amsterdam (NH)**, Westerstraat 40

Wat: Gevelsteen

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Vlucht naar Egypte

Foto: www.amsterdamsebinnenstad.nl

DE VLUCH NA EGIPTEN

Waar: **Amsterdam (NH)**, Begijnhof 19

Wat: Gevelsteen

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Vlucht uit Egypte

Foto: www.amsterdamsebinnenstad.nl

**UYT EGYPTEN HEBBE IK
MYNEN ZOON GEROEPEN**
(Matt. 2:15)

Waar: **Amsterdam (NH)**, Nieuwezijds Voorburgwal 29

Wat: Geveltop

Wie: Jan Bouman

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- De Vlucht van Egypten

Foto: www.amsterdamsebinnednstad.nl

D VLUCHT VAN EGIPTEN

Waar: **Amsterdam (NH)**, Noorderkerkstraat
Wat: Gevelsteen
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Voorstelling:
• Annunciatie

Foto: www.photobiblio.nl

ECCIEACILLADOIFIATMIHISECVDVMVERBVRTVM

Zie ik ben de dienaar van God, moge mij vergaan volgens jouw woord

Waar: **Amsterdam (NH)**, Huis Bartolotti, hoek Singel/Driekoningenstraat

Wat:

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Driekoningen met ster en tekst DRIE KONINGEN

Foto's:

Waar: **Amsterdam (NH)**, H.H. Martelaren van Gorcum of Hofkerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2021
Afmetingen:
Materiaal:

Foto: Peter Diemer

Waar: **Amsterdam (NH)**, H.H. Martelaren van Gorcum of Hofkerk

Wat: Ramen

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Annunciatie
- Aanbidding door de Driekoningen

Foto's: Peter Diemer

Waar: **Amsterdam (NH)**, Oude Kerk

Wat: Ramen

Wie: Lambert van Noort / Digman Meynaertszn

Wanneer: 1555

Afmetingen:

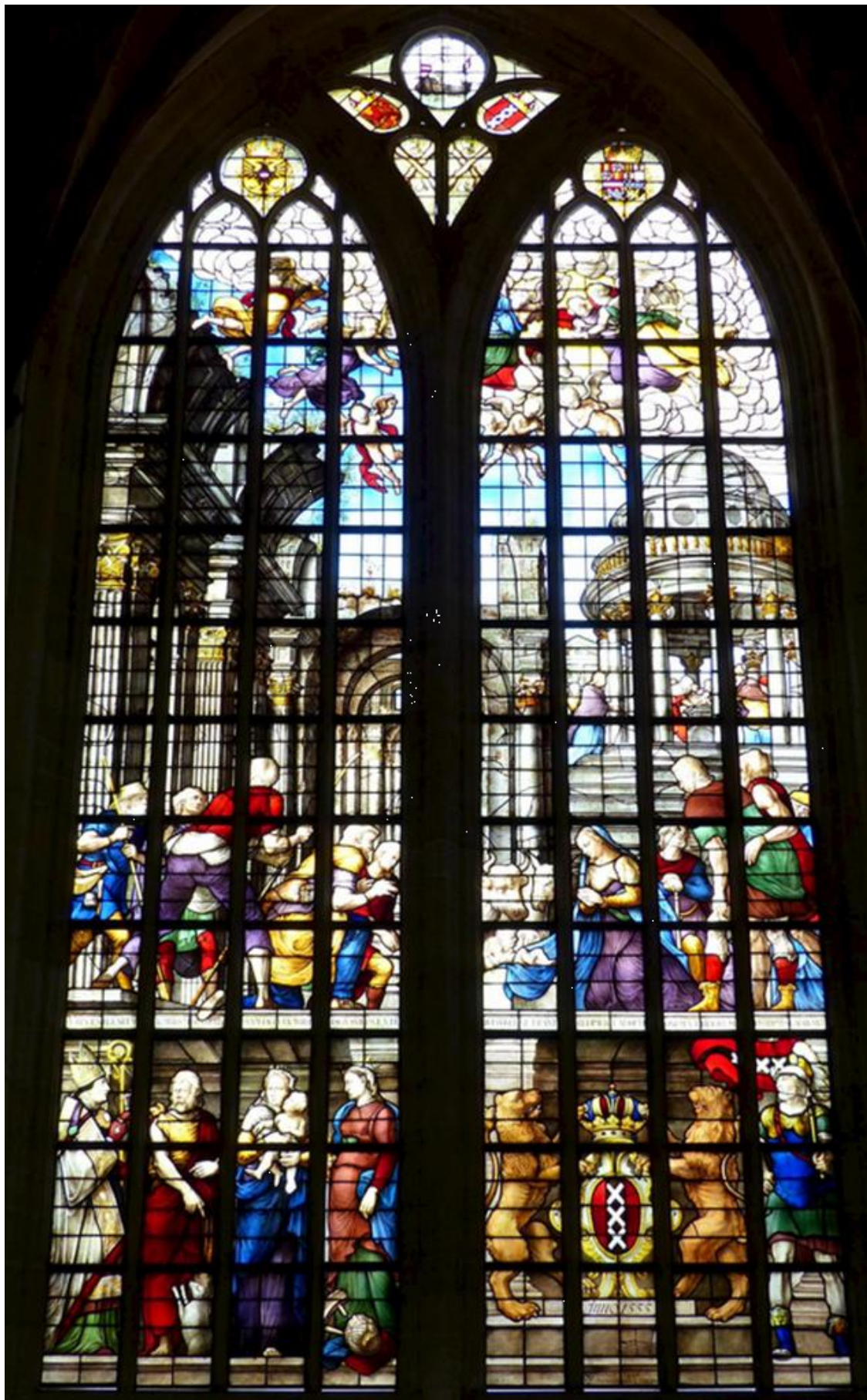
Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Annunciatie, Visitatie
- Aanbidding door de Herders

Foto's:

Waar: **Amsterdam (NH)**, Oude Kerk (Oudekerksplein)

Wat: Gevelsteen

Wie:

Wanneer: 1571

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Annunciatie

Foto: www.gevelstenenvanamsterdam.nl

Waar: **Amsterdam (NH)**, De goede Herder

Wat: Kerstgroep

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, Petrus en Paulus “Papegaai”

Wat: Kerstgroep

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Foto:

Waar: **Amsterdam (NH)**, O.L. Vrouwekerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Andijk (NH)**, Maria Middelaars van alle Genaden
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Assendelft (NH)**, St. Odulphus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Assendelft (NH)**, St. Odulphus
Wat: Kerstgroep
Wie: Mevr. Huypen-Out
Wanneer: 1987
Afmetingen:
Materiaal: Fimo klei

Foto:

Waar: **Bakkum (NH)**, Maria ten Hemelopneming
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Bennebroek (NH)**, Voormalige St. Jozefkerk
Wat: Kerstgroep
Wie: Maas
Wanneer: 2022
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto's: R. van Zijl

41

Waar: **Bennebroek (NH)**, Lucia-Klooster
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Bloemendaal (NH)**, Allerheiligst Sacrament
Wat: Kerstgroep
Wie: Parochianen
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Bloemendaal (NH)**, Allerheiligste Drie-eenheid

Wat: Kerstgroep

Wie: Alida van Leeuwen

Wanneer: 1964

Afmetingen:

Materiaal: Keramiek (chamotte klei) ca. 80 cm.

Aankleding door parochianen.

Gemaakt op initiatief van pastoor Olyrook. Opvolger pastoor Abeelen zette dit voort

Foto:

Waar: **Bovenkarspel (NH)**, H. Martinus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Bovenkerk (NH)**, H. Urbanus

Wat: Kerstgroep

Wie: J.E.M. van der Schoot – Franssen

Wanneer: 1961

Afmetingen:

Materiaal: Papier maché, haar engel is van één van haar kinderen. Aankleding stof.

Geschonken aan pastoor Nieuwe Wuene

Foto:

Waar: **Breezand (NH)**, H. Johannes Evangelist
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Bussum (NH)**, St. Vitus kerk

Wat: Kerstgroep

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Foto:

Waar: **Den Helder (NH)**, Christus Koning van de Vrede
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Den Helder (NH)**, Christus Koning van de Vrede
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Diemen (NH)**, Petrus Banden
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Driehuis (NH)**, H. Engelmunduskerk
Wat: Kerstgroep
Wie: FD
Wanneer: 1910
Afmetingen: Hoogte ca. 1 m.
Materiaal: Gips

Foto's:

◀ Foto ????

▼ Foto 1923

Deze beelden dateren uit 1910, zijn vervaardigd van gips en komen uit Duitsland uit de streek tegen Zuid-Limburg aan. In dat gebied waren namelijk heel veel bedrijfjes en kunstenaars die zich bezig hielden met het

maken van religieuze groepen. De makers zetten hun merkteken en datum achterop de beelden. Zo ook op die in Driehuis. De beeldengroep is in 1916 aangekocht door Machiel Nijssen en echtgenote Maria Twisk en heeft tot 1924 bij hen op de boerderij gestaan in het wijkje Roozenstein.

In 1924 heeft de weduwe de beeldengroep geschonken aan de toenmalige pastoor van de Meer. Vanaf die tijd hebben de koster en vele vrijwilligers over de beelden gewaakt. Omdat de beelden van het kwetsbare gips zijn vervaardigd, zijn er in de loop van de jaren nogal wat beschadigingen ontstaan. De Engel is geheel gerestaureerd en teruggebracht in de originele kleuren en de Kameel heeft zelfs een jaar niet in de stal kunnen staan omdat zijn poten gebroken waren. Ook Maria, Jozef en het Kind zijn opnieuw schoongemaakt en gerestaureerd. De stal is de trots van de parochie en de moeite waard om te komen kijken en genieten van het vakmanschap van de makers.

Waar: **Haarlem (NH)**, St. Bavo Kathedraal (grote oude)
Wat: Diverse voorstellingen in en op de Kerstkapel
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto's: Peter.M. Diemer

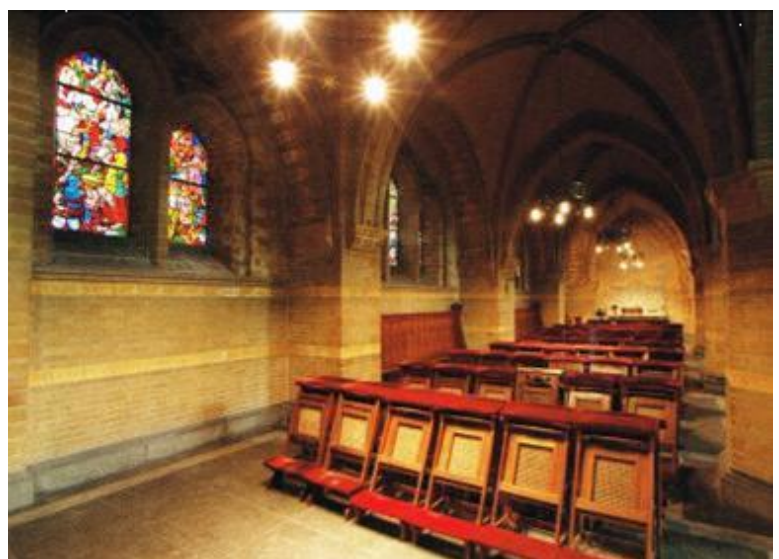
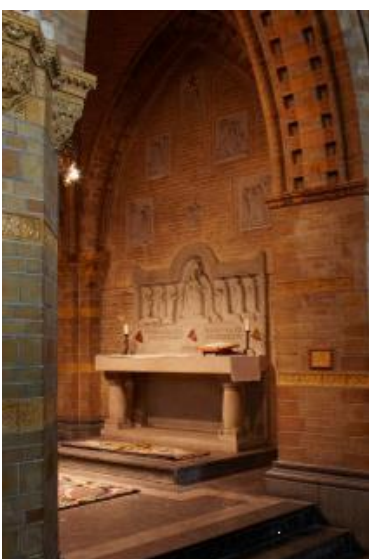
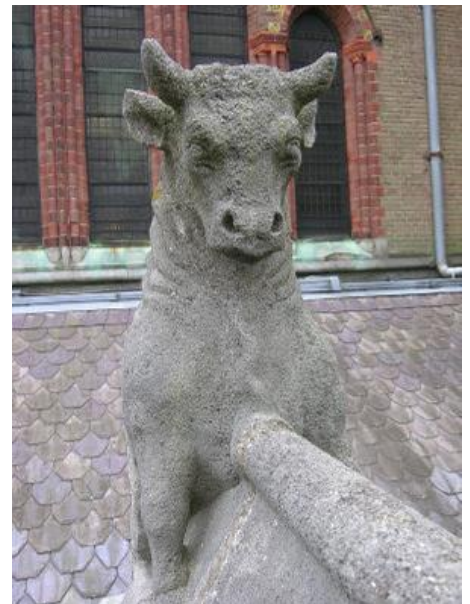
De kerk is gewijd aan de Heilige Bavo, de patroonheilige van de stad. De bouw begon in 1895 door Joseph Cuypers en kwam gereed in 1930. Op 2 mei 1948 is de Sint Bavokerk door Paus Pius XII tot basiliek verheven en is na de Sint Janskathedraal (Den Bosch) de grootste kerk van Nederland. De Grote of Sint-Bavokerk is gelegen aan de Grote Markt.

De kerk werd oorspronkelijk gebouwd als een katholieke kerk. In 1559 werd de kerk de Kathedraal van het bisdom Haarlem, totdat de kerk na de Reformatie een protestants bedehuis werd. Erik Rutgers van Rozenburg vertelde het volgende over het heilig Kerstmisgilde. Jhr. Rutgers was oud deken van het gilde en vervult nu de functie van secretaris (stoel 34). Het Heilig Kerstmisgilde is in 1320 met Kerst opgericht door aanzienlijke Haarlemmers om Christus te eren met zijn geboorte. Het bestaat dus al bijna 700 jaar en is daarmee het oudste gilde dat in Nederland nog bestaat. De oudste geschriften over het gilde dateren uit 1371. Het is een in ruw kalfsleer gebonden boekwerk, dat het 'Ruyche Boek' wordt genoemd. Doel van het gilde was om nooddriftige Haarlemmers te helpen. Het Gilde beheert nog steeds een Milddadigheidsfonds, want men wil de geboorte van Christus rond Kerstmis eren door het beoefenen van charitas in de vorm van giften. Van oorsprong is het gilde een broederschap. Er zijn 54 stoelbezitters. Men kon alleen toetreden als men gevraagd werd, of men werd stoelhouder door schenking of vererving. Het gilde had een eigen kerstkapel in de Grote of Sint-Bavokerk, doch het interieur werd op Sacramentsdag in 1578 zwaar beschadigd en de kerk werd in beslag genomen door de calvinisten. De gildeleden kwamen daarna bijeen in het Begijnhof en andere kerken voor het houden van een kerstmaal. In de eerste jaren was dat in een herberg, van 1480-1567 stelde het Haarlemse stadsbestuur de schepenkamer op het stadhuis hiervoor beschikbaar. Nadien aten de Stoelhouders in "de Oude Doelen". Bij de maaltijden werden steeds dertien armen uitgenodigd, die door vier stoelhouders werden bediend. Dit aantal is niet toevallig gekozen, het is immers het getal van Jezus en zijn twaalf apostelen. Deze armen, die van goed gedrag moesten zijn, werden zorgvuldig geselecteerd. De gildebroeders zelf hielden ook van feesten, want drie dagen duurde in de regel hun bacchanaal, dat ze daarna hielden. Toen in 1920 de nieuwe Kathedrale Sint Bavo klaar was, werd een familiekapel overgenomen en had het gilde weer de beschikking over een eigen plaats. Vroeger was de bezetting van het gilde duidelijk beperkt tot Haarlemmers, maar nu zijn er ook stoelhouders die woonachtig zijn in andere delen van Nederland of België.

Mochten er geen nazaten zijn, dan komt het bestuur van het gilde met een voordracht. Van oorsprong waren de 54 stoelen gelijkelijk verdeeld over 27 mannen

en vrouwen. De mannen zijn nu iets in de meerderheid. Om de onderlinge band tussen de stoelhouders te onderhouden, wordt er twee maal per jaar een bijeenkomst gehouden. De eucharistie wordt aan het eind van de ochtend gevierd, waarna genodigden zich begeven naar een door de secretaris uitgezochte eetgelegenheid. Tijdens deze bijeenkomst is er regelmatig een gastspreker. Soms brengt men een bezoek aan Haarlemse hofjes of een rondleiding langs de restauratie van de Kathedrale Sint Bavo.

De liefdadigheid heeft tegenwoordig een meer eigentijdse vorm gekregen, er worden nu subsidies aan charitatieve instellingen gegeven. Men moet dan denken aan extra ondersteuning voor een hospice, of bedevaarten voor inwoners naar Lourdes. De stoelen in de kapel zijn nu banken geworden. Het gilde streeft er naar om weer stoelen te plaatsen met op elke stoel een koperen plaatje met het stoelnummer en de naam van de gildebroeder er op. Boven op de Kerstmiskapel staat de os. Het altaar in de Kerstmiskapel is ontworpen door Mari Andriessen. De glas in loodramen zijn van Han Bijvoet. De glazenier van de St. Bavo.

Waar: **Haarlem (NH)**, St. Bavo Kathedraal (grote oude)

Wat: Kerstgroep

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, St. Bavo Kathedrale basiliek of Koepelkerk

Wat: Muurschildering

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Annunciatie

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, voormalige Kleverparkkerk
Wat: Kerstgroep
Wie: Gemaakt door parochianen
Wanneer: 2001
Afmetingen: 90 cm.
Materiaal: Papier-maché, stof

In overgedragen aan de vereniging "Vrienden van de Kerstgroep" - Nederland in verband met sluiting van de kerk. Na restauratie in door Mevr. in 2010 overgedragen aan de Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst Nederland.

Foto's Anita Lankhuijzen

Waar: **Haarlem (NH)**, H. Adelbertus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, Antonius van Padua
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, Verzorgingshuis Jacob in de Hout
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, H. Joseph
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, Mariakerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, Moeder van de Verlosserkerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH), H. Johannes de Doper**
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, H. Pastoor van Ars
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, H. Pastoor van Ars
Wat: Kerstgroep
Wie: Tegelen
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: geglazuurd keramiek

Foto:

Waar: **Haarlem (NH)**, Voormalige H.H. Petrus en Paulus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto's:

Waar: **Heemskerk (NH)** H. Laurentius en H. Maria
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto: Marcel Tuinstra

Heemskerk, 16 november 1995.

De kerststal in de parochie van de H. Laurentius te Heemskerk is gemaakt in de jaren 1970 t/m 1972. Elk jaar werden er nieuwe figuren bij gemaakt. De kerststal is ontworpen en gemaakt door de Heer J. Schalkx te Beverwijk. Hij was leraar aan de R.K.Pedagogische school aldaar en was ook een kunstzinnig tekenaar en schilder. In totaal heeft hij 27 afbeeldingen gemaakt en de kosten bedroegen f 4.500,00 gulden.

Om het een en ander te kunnen bekostigen werd een loterij actie gehouden en bij Kerkeveilingen werden goederen verkocht t.b.v de kerststal, ook werd schapenwol geschonken.

5x Keer is de kerststal onderwerp van bespreking geweest in de veergaderingen van het Kerkbestuur. Daarbij is gebleken dat er ook een "Comité uitbreiding Kerststal" bestond.

Om het nu compleet te maken volgt een specificatie van de kosten:

Een koning	f 275,00	3 Geschenk dragers	f - 600,00
Een koning	- 250,00	14 schapen à 35,00	- 490,00
Een koning	- 275,00	Kameel met drijver	- 854,00
St. Jozef	- 250,00	Bijkomende kosten	- 109,38
H.Maria met		Rekening v.d. Laan	- 118,25
kind	- 275,00	Rekening J. Wiskes	- 272,30
Herderin	- 250,00		
Oude herder			
met schaap	- 175,00		
Jonge herder			
met fluit	- 175,00		

Wil Dufrenne

Waar: **Heemstede (NH)**, St. Bavokerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH)**, St. Bavokerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH)**, St. Bavokerk
Wat: Fragment Kerstgroep
Wie: Frans Balendong
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto: Joke Ruijsenaars.

Waar: **Heemstede (NH)**, St. Bavokerk

Wat: Ramen

Wie: Han (Henricus Alphonsus) Bijvoet (14-02-1897 / 18-10-1975)

Wanneer: 1949

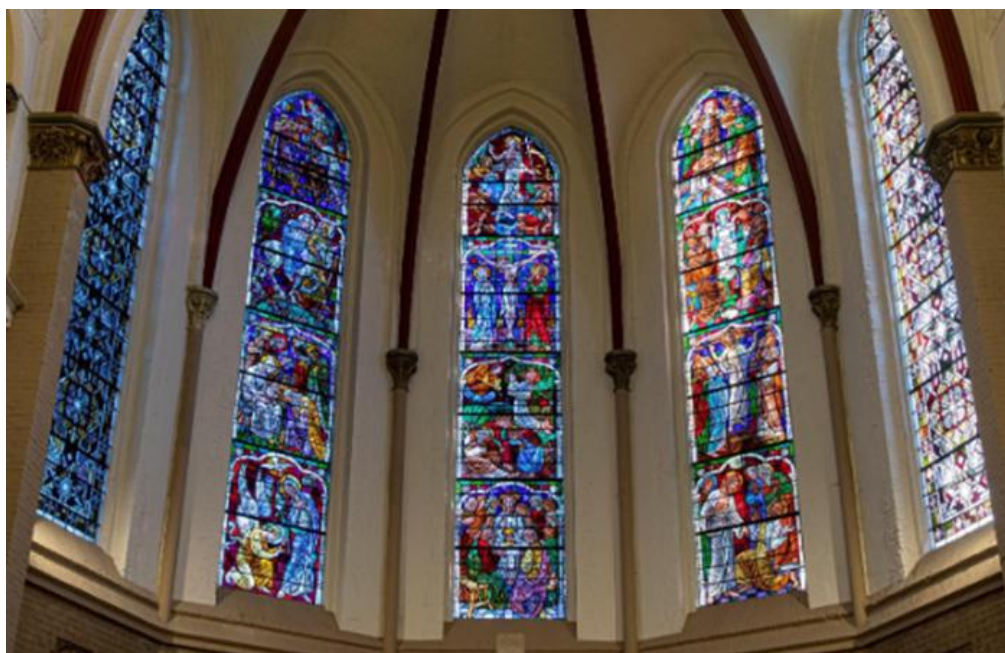
Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling Linker raam naast het midden van beneden naar boven:

- Annunciatie
- Aanbidding driekoningen
- Vlucht naar Egypte
- Heilige Familie in Nazareth

Foto's:

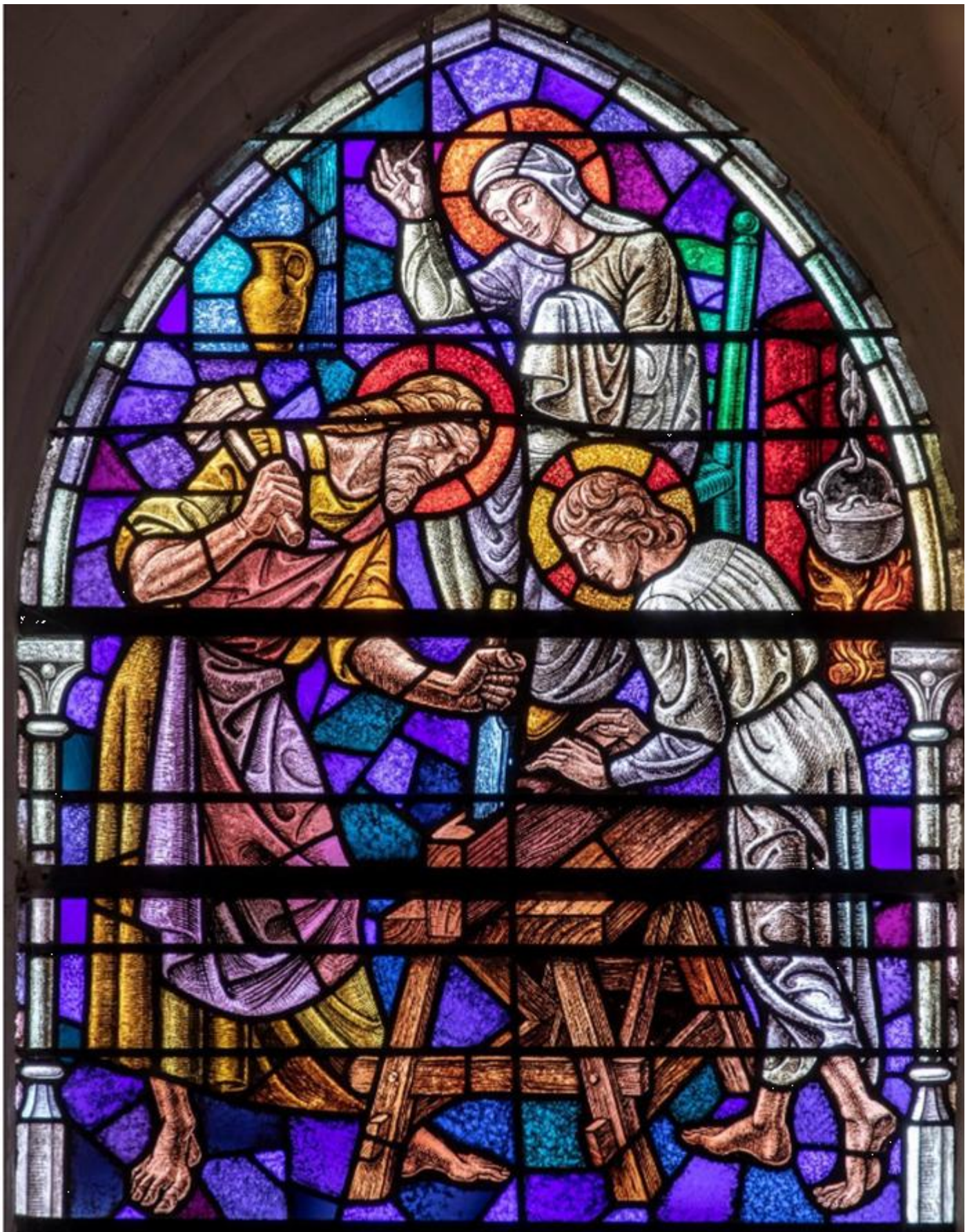
De drie ramen achter hert hoofdaltaar geven de Kerstkring, Paaskring en Pinksterking weer. De ramen zijn in 1949 geplaatst, nadat na de oorlog de zwaar beschadigde kerk eerst was hersteld met medewerking van de parochianen/ Met de jaarlijkse zogenaamde “Kerkbollenveiling” en speciale collectes, kwam het benodigde geld bij elkaar. In 1947 vroeg het Kerkbestuur aan de kunstenaar Han Bijvoet om een ontwerp te maken. Hij kreeg ook de opdracht om het ontwerp uit te voeren. Eén van de apostelen op de ramen moest een sterke gelijkenis vertonen met de toenmalige pastoor. Want er bestaat een briefje van het kerkbestuur met de volgende tekst: “Zeer Geachte Heer Bervoet, Hierbij gaat het portret van onze pastoor Chr. W. van Mierlo. Misschien kunt U het gebruiken by het verwerken van een der Apostelfiguren; anders maakt U wel telephonis een afspraak met onze herder.”

Voor meer informatie over de maker Han Bijvoet zie <https://www.bijvoet.org>

Waar: **Heemstede (NH)**, St. Bavokerk

Wat: St. Jozefaltaar

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Hout,

Voorstelling:

- Geboorte

Foto: Joke Ruijsenaars

Waar: **Heemstede (NH)**, O.L. Vrouw Hemelvaart

Wat: Antependium

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Stof geborduurd

Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto: Ad van Baarle

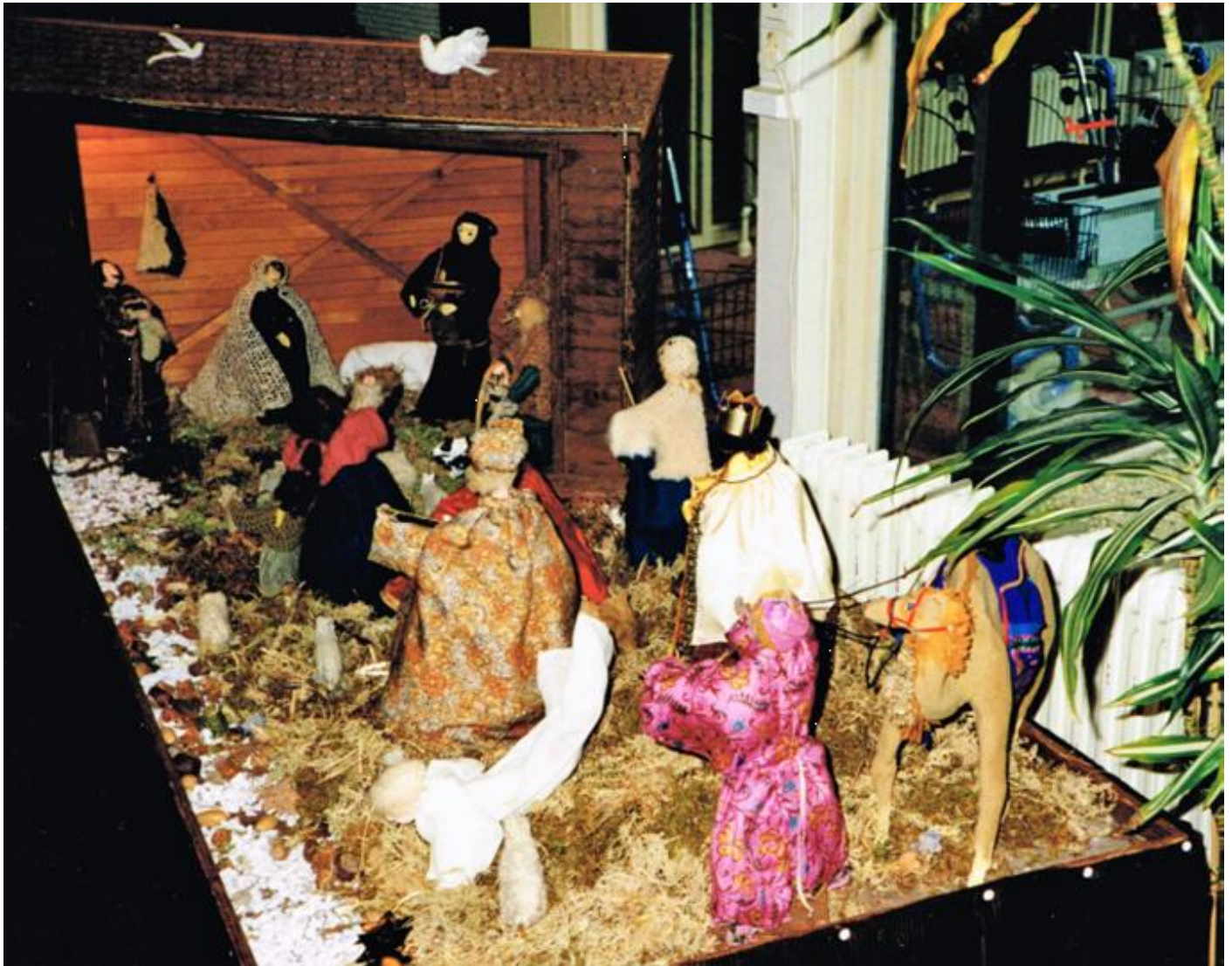
Waar: **Heemstede (NH)**, O.L. Vrouw Hemelvaart
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH)**, Overbos
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH)**, Mariënhuvel

Wat: Kerstgroep

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Foto:

Waar: **Heemstede (NH)**, Mariënheuvel
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Heiloo (NH)**, O.L. Vrouw ter Nood

Wat:

Wie: H. Bijvoet

Wanneer:

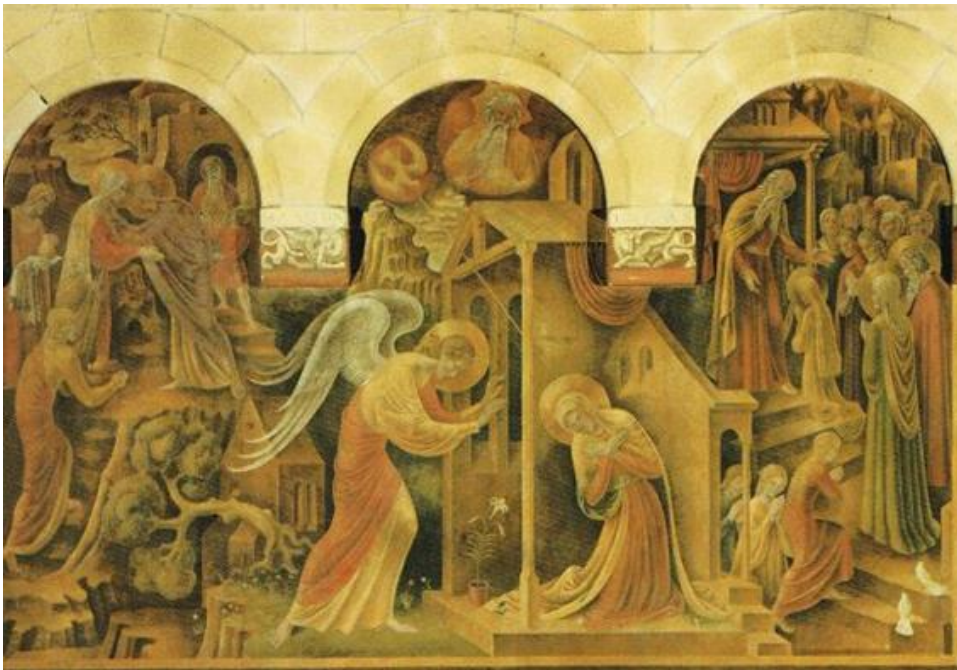
Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Annunciatie
- Aanbidding door de Herders

Foto's:

Waar: **Hilversum (NH)**, O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen

Wat: Kerstgroep

Wie: J.E.M. van de Schoot – Franssen

Wanneer: 1961

Afmetingen:

Materiaal: Hoofden handen papier maché haar van kinderen Aankleding stof

Geschonken aan pastoor Louten

Foto:

Waar: **Hippolytushoef (NH)**, H. Hippolytus
Wat: Kerstgroep
Wie: Grossé - Brielaum, Brussel
Wanneer: 1933/1937
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Aangeschaft door pastoor de Wildt. Knikengel is van 1927

Foto:

Waar: **Hoofddorp (NH)**, Johannes de Doper Kerk

Wat: Kerkdeur

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: brons

Voorstelling:

- Ontmoeting Maria en Elizabeth
- Jezus besnijdenis en naamgeving
- Doop Jezus

Foto: <https://www.bijbelsetuininhoofddorp.nl>

Waar: **Hoofddorp (NH)**, Bijbelse tuin

Wat: Beeldengroep

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: brons

Voorstelling:

- Heilige Familie Jozef, Maria met kind Jezus en haar moeder Anna

Foto: P.M. Diemer

Waar: **Hoorn (NH)**, De Opdracht
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto's:

Waar: **Hoorn (NH)**, H.H. Cyriacus Fransiscus kerk

Wat: Raam

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Annunciatie

Foto: www.kerkfotografie.nl

Waar: **Krommenie (NH)**, St. Petruskerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Krommenie (NH)**, St. Petrus

Wat: Hoofdaltaar

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Annunciatie
- Geboorte

Altaar afkomstig uit de O.L.V. Geboorte, Wormerveer (2020)

Foto: Cobi Neeft

Waar: **Krommenie (NH)**, St. Petruskerk

Wat: Ramen

Wie:

Wanneer:

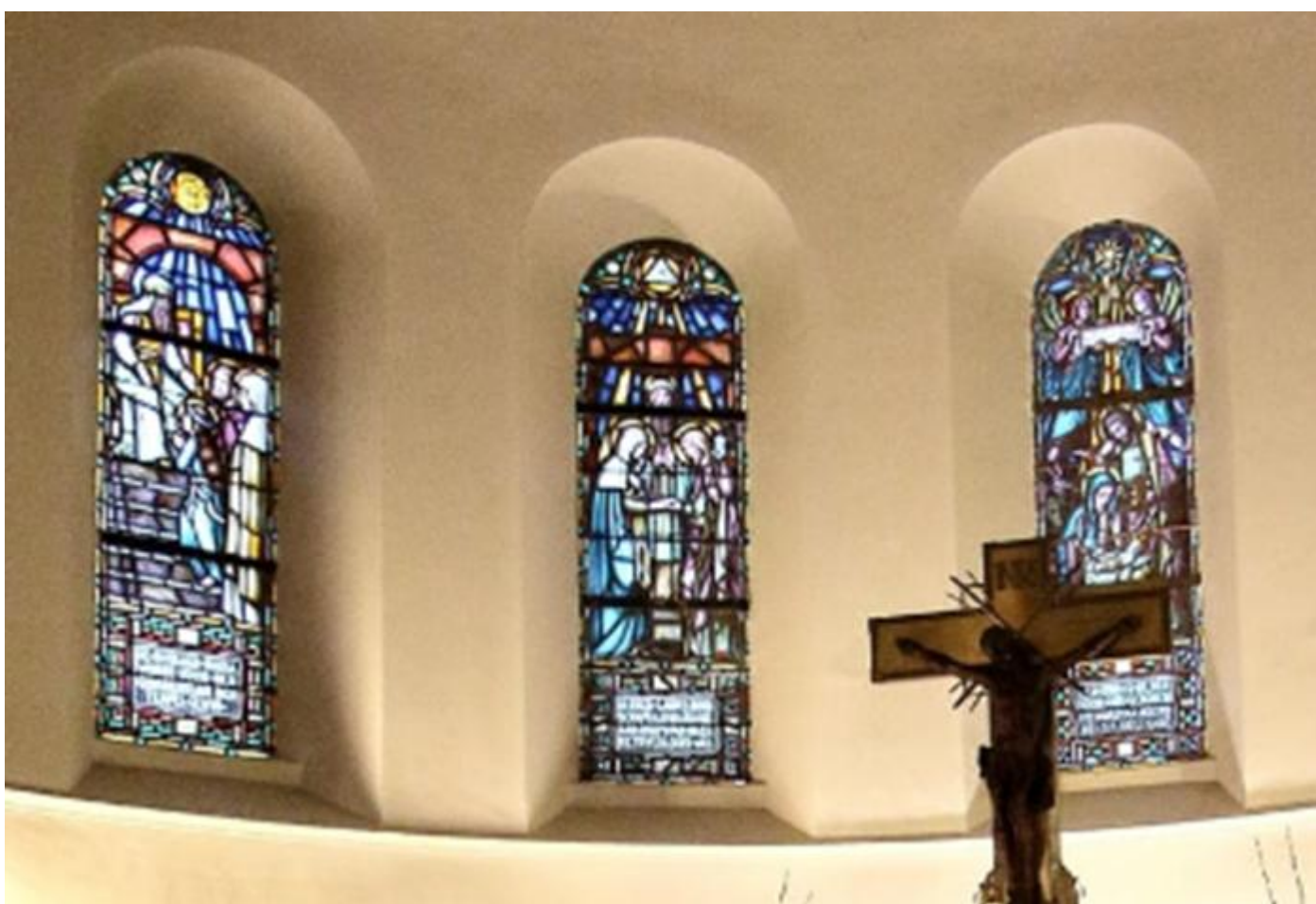
Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Annunciatie ?,
- Visitatie ?
- Geboorte

Foto: Cobi Neeft

Waar: **Laren (NH)**, St. Jansbasiliek
Wat: Kerstgroep
Wie.: Van Paridon
Wanneer: +/- 1978
Afmetingen:
Materiaal: Gips
Voorstelling:

Foto's: o.a. Frans Schaapherder

Kerststal van de Basiliek

We werden meegenomen naar de zolder, ergens achteraan boven de sacristie. Daar in een kast, goed verpakt stonden de oude en gerestaureerde beelden van de kerstgroep. Ieder van ons had een eigen herinnering aan de beeldengroep uit onze jeugd. Ik was altijd gefascineerd door de totaliteit van de kerstgroep en vooral van de dieren en het prachtige beeld van de kameel. Het kindje is nog heel mooi, maar het gezichtje is net niet dat van een baby. Maar misschien had de kunstenaar er al het leed van de wereld in willen uitdrukken. Alle beelden, die we zagen vonden we prachtig. Enige jaren geleden zijn ze allemaal gerestaureerd door Carla Bierlaagh. Ze vertelde dat ze er twee jaar mee bezig was geweest. Iedere keer een paar uurtjes omdat eerst gips voor de ontbrekende of kapotte ledematen moest worden aangebracht, geplamuurd, dan eerst drogen, daarna moest er worden geschuurd en geschilderd. En als laatste nog het aflakken.

Op onze vraag, wie de kunstenaar was en hoe oud de beelden waren, vertelde Frans dat de beelden destijds gekocht waren bij het bedrijf van Paridon. Het bedrijf maakt al sinds 1800 beelden maar de winkel is er pas vanaf ± 1920. De kerstgroep zal dus met grote waarschijnlijkheid in de destijds net geopende winkel zijn gekocht of mogelijk al veel eerder bij het atelier in opdracht besteld. Overigens heet de winkel nu geen van Paridon meer maar 'Abdij van Egmond'. Volgens een artikel uit het archief van de Bel van 29 december 1978 stond de beeldengroep echter al in de oude St. Janskerk (Waterstaatskerk) en is in de zeventiger jaren van zolder gehaald en weer helemaal opgeknapt door koster Louis van Os en de familie van Aken, die op de Dammaat woonde. De "nieuwe" stal is ongeveer 30 jaar geleden gemaakt. De eerste stal, was heel smal, daar konden alleen de kribbe en Jozef en Maria in staan! In de tussenliggende periode is gebruik gemaakt van een 'modernere' kerststal, een groep die bestond uit in gewaden aangeklede beelden conform een gelijkende groep in de Goeder Herderkerk. De groep van de Goede Herder is nu bij Theodotion, het is niet bekend waar die groep uit de Basiliek terecht is gekomen.

Frans vertelde dat er een groep mensen is, die speciaal ieder jaar de kerstgroep opstelt. Om te beginnen heeft Peter Bakker de stal gemaakt en Clemens de Wit het rieten dak. Frans Bierlaagh, Kees Kleier, Kees van de Weerd, Carla Bierlaagh en Cosja Opmeer richten de stal in met de beelden een tevens wordt in de omgeving van de stal het landschap aangekleed. Ook wordt er elk jaar een kerstboom van ca. 8 m. hoog in de kerk geplaatst door Leo Vos en Paul van de Zwaan.

Asiel

Het is al weer enkele jaren geleden dat de mensen die de beelden weer inpakken en wegzetten, tussen hun veestapel een hert als verstekeling tussen de schapen vonden. Bambi hoort inmiddels helemaal bij de groep. Nieuwsgierig als we zijn zouden we graag willen weten wie hem daar heeft neergezet. Reacties graag naar de redactie.

Historische Kring Laren

<https://www.historischekringlaren.nl>

Waar: **Limmen (NH)**, H. Cornelius kerk

Wat: Schilderij

Wie: Hendrick Bloemaert (1601-1672)

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Doek

Voorstelling:

- Aanbidding door de Herders

Foto:

Waar: **Monnickendam (NH)**, Fluwelen Burgwal t.o. nr. 5

Wat: Gevelsteen

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal:

Voorsatelling:

- Annunciatie

Foto: Gevelstenen in Nederland van Gertrudis A.M. Offenberg. Uitgegeven door Waanders in 1986. ISBN 9066300655 of Bijbel in steen, vroomheid aan Nederlandse gevels door Herman Souer. Uitgegeven door het NBG-Heerenveen in 2008. ISBN 9789089120083

Deze gevelsteen is te vinden: Fluwelen Burgwal t.o. nr 5, Monnickendam. De aartsengel Gabriël brengt Maria de blijde boodschap. De lelies in zijn hand staan voor reinheid. De kleuren symboliek van de kleding: Rood voor liefde, lijden en offer. Wit is een verwijzing naar maagdelijkheid, liefde, goedheid en waarheid. Blauw staat voor kuisheid, hoop en oprechtheid.

De bijbehorende tekst bij deze steen Lucas 1: 26-31

In de zesde maand nu werd de engel Gabriël van God gezonden naar een stad in Galilea, genaamd Nazareth, tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, genaamd Jozef, uit het huis van David en de naam der maagd was Maria. En toen hij bij haar binnengekomen was, zeide hij: Wees gegroet, gij begenadigde, de Here is met u. Zij ontroerde bij het woord en overlegde, welke de betekenis van die groet mocht zijn. En de engel zeide tot haar: Wees niet bevreesd, Maria; want gij hebt genade gevonden bij God. En zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren, en gij zult Hem de naam Jezus geven.

Waar: **Monnickendam (NH)**, Noordeinde nr. 95

Wat: Gevelsteen

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Steen

Voorstelling:

- Annunciatie Naar gravure van Pieter H. Schut, Maria Boodschap

Foto's:

Waar: **Monnickendam (NH)**, H.H. Nicolaas en Antonius

Wat: Kerstgroep met stal

Wie: Fluminalis

Wanneer: 1994

Afmetingen: 0,83 / 1 meter

Materiaal: Terra-cotta. Dieren: Cartonnière (houtvezel)

Foto's:

De inmiddels overleden heer H. Rood schreef over deze kerstgroep;
Door de Pastoor van onze parochie kreeg ik het verzoek te reageren op een oproep van U een foto met gegevens over de Kerststal met groep, die we bezitten in onze parochie aan U op te sturen. Ongeveer 3 jaar geleden heb ik telefonisch contact met U gehad omdat ik op zoek was naar een os, ezel en kameel om de groep die wij toen bezaten uit te breiden. Via een adres die ik van U kreeg, dat van Pastoor Goedhart, heb ik het adres van de firma "Fluminalis" gekregen waarmee we contact hebben opgenomen. Om de oude groep die wij hadden, uit te breiden met dieren was praktisch niet mogelijk en dus werd er besloten de oude groep te vervangen voor een geheel nieuwe Kerstgroep. De gegevens over deze groep heb ik bij deze brief ingesloten. De kosten van deze groep zijn geheel bijeengebracht door de R.K. Handwerkclub en 2 Rommelmarkten ten bate van. De Kerststal is door ons zelf gemaakt. Wij hebben dus een vrij nieuwe Kerstkribbe maar waar wel een verhaal aan vast zit. Toen wij vorig jaar enige tijd voor Kerstmis geld over hadden om onze nieuwe Kerstgroep compleet te maken (we misten nog een engel en wat schaapjes) zijn we +/- 1 Km van Batenburg met onze auto met 4 personen er in over de kop geslagen en van de dijk afgerold. Gelukkig is het wonder bij wonder vrij goed afgelopen, slechts één persoon moest met gebroken ribben in het ziekenhuis blijven. De rest ging met de takelwagen, maar zonder engel en schaapjes terug naar Monnickendam. Gelukkig kon Kerstmis 1994 alsnog gevierd worden met een complete groep. Hopende U met de foto en de andere gegevens van dienst te zijn geweest, verblijf ik met vriendelijke groeten, H. Rood" Wordt elk jaar in de kerk opgesteld echter wel in een nieuwe stal.

Foto van de kerstgroep met stal uit 1994. Foto kerstgroep met huidige stal hebben wij helaas nog niet kunnen bemachtigen.

De opdrachtbevestiging voor de kerstgroep van Fluminalis 24-2-1994.

18 eenheden; Jozef-Maria-Jezus in kribbe; 3 herders, 3 koningen, drijver en kameel; 5 schapen; os en ezel. Hoogte 83 cm. kameel 100 cm. Materiaal hoofden en ledematen: terra-cotta. Dieren: cartonnière (houtvezel). Alle figuren volle lijven, stabiel, alle plooien vastgezet; diverse attributen, w.o. goud, wierook en myhrre. Kompleet f 6.000,-- excl. 17,5 % BTW.

 Verkoop en correspondentie: Grootestraat 38a - 40 6614 AB Batenburg Tel. 08874 - 1693	Fluminalis church interiors HOLLAND	 Exportie en opslag: Kerkpad 2 6631 AA Harsloo Tel. 08874 - 2341
---	---	---

1741 CL NORRICKENDAM.

Batenburg, 24.02.94.

~~Handelsreis~~ ~~Kalvefleits~~ kerstgroep.

Zeer goeie Heer,

Hiernaar bevestigden wij ons telefoongesprek d.d. 23.02.94.

De door U bestelde kerstgroep bestaat uit 18 onderdelen:
 Jozef-Maria-Jezus in kribbe, 3 koningen, drie en konink,
 3 herders, 5 schapen en en ezel.
 De stalhoogte bedraagt ongeveer 83 cm, kanaal ongeveer 100 cm.

Materiaal: houten en kadmalen: kerst-collage
 dieren: 1 cartoonide (houtvezel)
 alle figuren volle lijnen, stabiel, alle plooiën vastgezet
 diverse attributen, v.o. voud, wieg en mynne.

Prijs en levering: Complete groep inclusief kledingstukken,
 inclusief bezorgen f 6000,-.
 Prijs excl. 17,5% BTW.

Betalingsvoorwaarden: betaling binnen 21 dagen na factuurdatum.
 Levering: in overleg, doch op deingest verzoek binnen 2 weken.

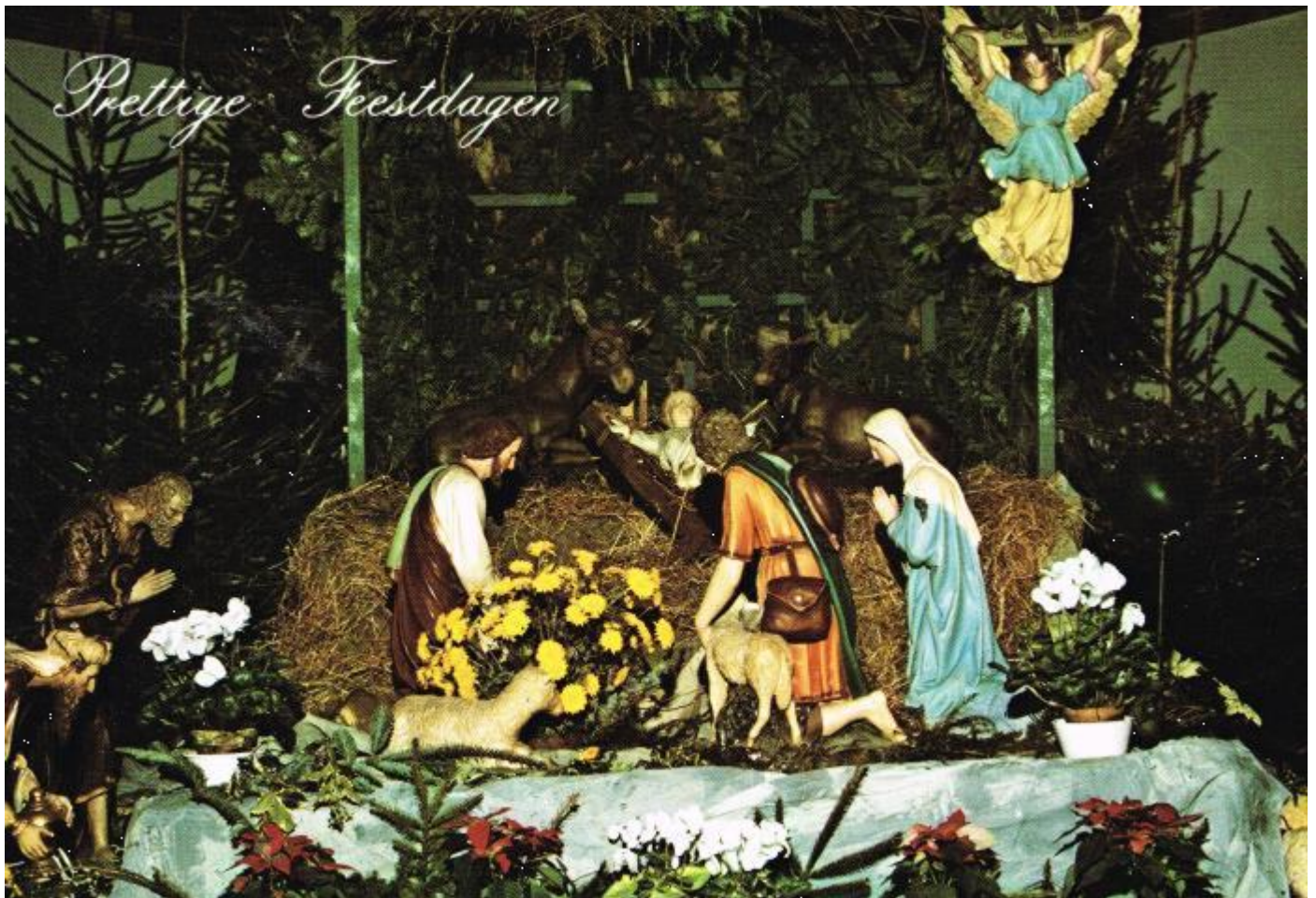
Wij hopen U aldus voortloep van dienst te zijn geweest.

Handelsreis K. H. Nijmegen nr. 25544 Handelsreis J. H. J. Peters nr. 12.15.86.317

Waar: **Nes aan de Amstel (NH)**, St. Urbanus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Nieuw-Vennep (NH)**, O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen

Wat: Raam

Wie: Nicolas Roermond

Wanneer: 1929

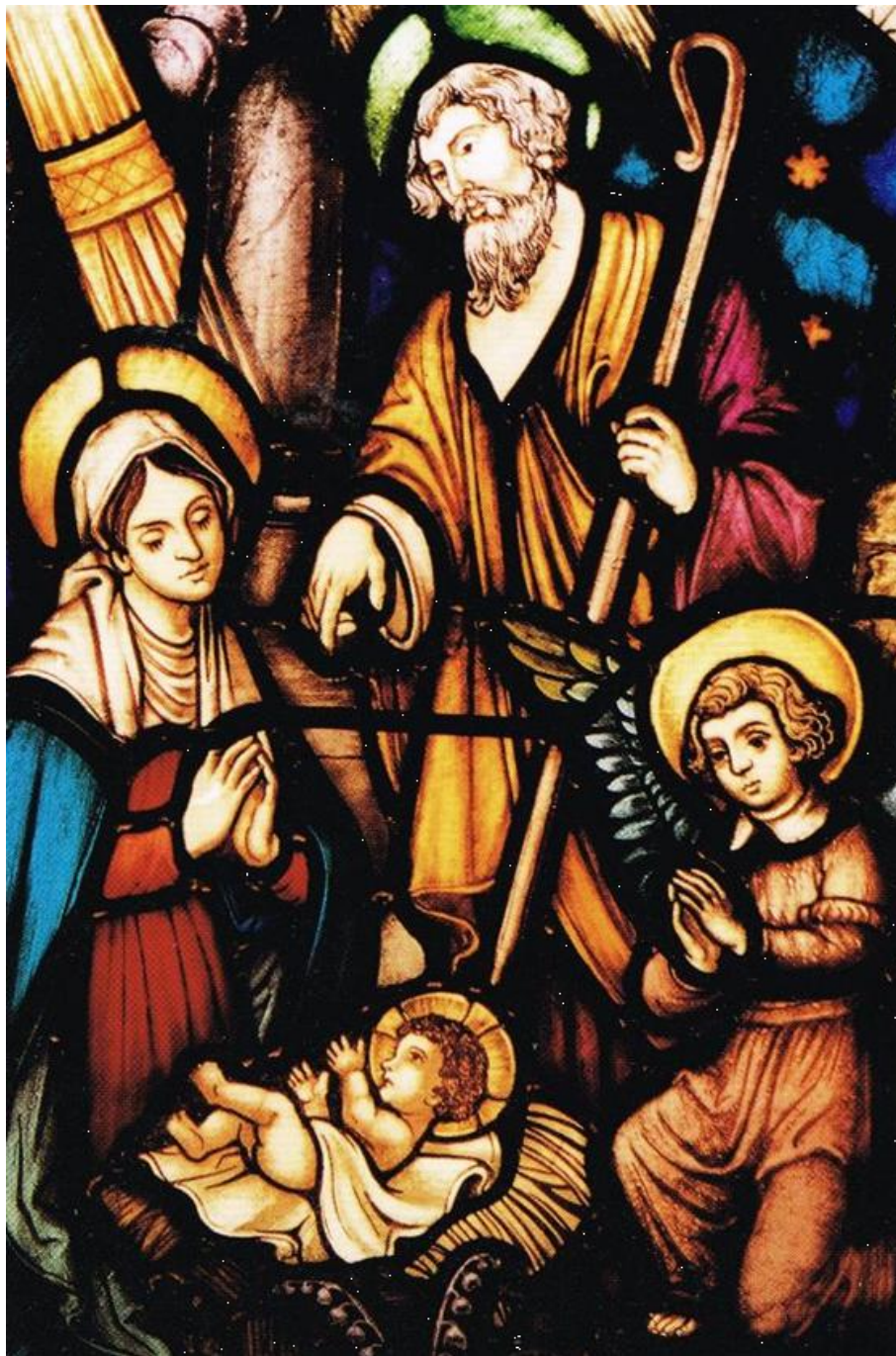
Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Geboorte

Foto: J.W.M. Lange

Waar: **Nieuw-Vennep (NH)**, O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto's:

Waar: **Onderdijk (NH)**, H. Gerardus Majella
Wat: Kerstgroep
Wie: Stal van pastoor van der Meu
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Oudorp (NH)**, H. Laurentius
Wat: Kerstgroep (20 beelden)
Wie: GJV
Wanneer: +/- 1922
Afmetingen: 80 cm
Materiaal: Gips gepolychromeerd

Foto

107

Voormalig mede oprichter en lid van de Vereniging "Vrienden van de Kerstgroep" - Nederland alsmede voorzitter van de Afdeling Noord-Holland, pastor Piet Wijnker, schreef in november 1995 alle parochiebesturen in het Bisdom Haarlem aan om informatie en beeldmateriaal van kerstgroepen te verzamelen.

Van pastor Joris de Boer, ook mede oprichter van de Vereniging "Vrienden van de Kerstgroep" - Nederland, ontving hij in januari 1997 een reactie met informatie over de kerstgroep in Oudorp.

Deze briefwisseling vindt u op de volgende bladzijden.

Aan: Parochiebesturen in het Bisdom Haarlem
Van: Vereniging "Vrienden van de Kerstgroep"
- Nederland - afdeling Noord-Holland
Dd.: 28 november 1995

Geacht Bestuur,

Sinds 15 november 1993 bestaat in ons land de "Vereniging Vrienden van de Kerstgroep - Nederland -". De Noordhollandse leden vormen binnen die landelijke vereniging een eigen afdeling. Hun doel is het doel van de landelijke vereniging (zie bijgesloten folder), maar zij wil tevens bijdragen aan het behoud en kennis van kerstgroepen en kerstgroep-collecties in Noord-Holland. Het bisdom Haarlem is intussen bereid gevonden rechtspersoon te zijn voor de afdeling, zodat Kerstgroepen aan haar bij testament vermaakt kunnen worden. Het bisdom stelde ook opslagruimte ter beschikking op "Hageveld". De leden van de afdeling hebben het op zich genomen de groepen te exposeren.

Het nieuwste initiatief van de afdeling is: het inventariserend in kaart brengen van de Kerstgroepen van de parochies in ons bisdom. Daarom schrijven wij deze brief aan u.

1. Zou u voor ons in de komende Kerstdagen een foto willen maken van uw Kerstgroep(en) en die willen opsturen aan ons.
2. Zou u - op de achterkant van uw foto - uw Kerstgroep willen beschrijven met - voorzover dat mogelijk is - de volgende gegevens:
 - Land van herkomst:
 - Kunstenaar/atelier:.....
 - Materiaal, waarvan zij gemaakt is:.....
 - Jaar, waarin zij gemaakt is:.....
 - Jaar (jaren), waarin ze werd verworven:.....
 - (Eventueel) prijs van aanschaf:.....
 - Nadere bijzonderheden:.....
(zoals: voor de Maria-figuur stond de toenmalige huishoudster.....
model of andersoortige bijzonderheden)
 - Eigendom van de parochie.....
te.....

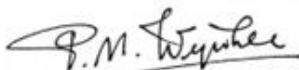
U zou ons zeer terwille zijn als u dit voor ons zou willen doen.

2

Wij - van onze kant - zullen dan trachten in de toekomst daaraan enkele publicaties te wijden in "Samen kerk".

Met vriendelijke groet en
hartelijke dank voor uw moeite in deze,

namens "Vrienden van de Kerstgroep"
- afdeling Noord-Holland -

Pastor P.N. Wijnker
Krakeling 5
2121 BK Bennebroek

Bijlage: folder

Oudorp 2 januari 1997

Betreft : Uw brief dd. 28 november 1995

Geachte Pastor P.N.Wijnker

Het is nu ruim 1 jaar geleden, dat u ons een brief stuurde met het verzoek gegevens te verstrekken over onze kerstgroep.

Door onbekende oorzaak is deze brief verdwenen en nu met Kerstmis weer boven water gekomen. Wij proberen ons nu te haasten ~~ten deze brief alsnog te beantwoorden hoewel haast in deze wat overdreven is.~~

Wat de gegevens over deze Kerststal betreft kunnen wij zeer weinig boven water krijgen. Wij weten dat hij zo'n 75 jaar oud is maar het land van herkomst en het atelier waar hij vervaardigd is, is ons niet bekend. Misschien kunt u ons hierover wat meer vertellen en heeft u een soortgelijke groep in uw verzameling. Deze groep bestaat uit 20 beelden. De grootte van de staande beelden is ongeveer 80 cm. De knielende figuren zijn ongeveer 62 cm. De Kameel is 97 cm lang en 80 cm hoog. De groep is van gips vervaardigd. Op de foto staat een knikengeltje, die niet tot de groep behoort.

De groep is eigendom van de Laurentius parochie Herenweg 77/79 1829 AC Oudorp (Alkmaar) Het pastorale team bestaat uit : Zr.R.Hoff - Pastor D.Braakman - tel. 072-5113617

Een leuk detail is het feit dat het precies 20 jaar geleden is dat er stemmen opgingen om deze groep weg te doen en een moderne aan te schaffen. De groep was zo gehavend dat hij met Kerstmis niet meer geplaatst kon worden. We hebben ons er toen sterk voor gemaakt het nog een jaar aan te zien. In dat jaar is er heel wat gebeurd. Alle beelden zijn gerestaureerd en er is een nieuwe stal gebouwd. Het waren vooral de oudere mensen, die na dat jaar lieten blijken dat zij zeer gehecht waren aan deze oude kerstgroep en blij waren dat de vervanging niet was doorgegaan.

Pastor ik hoop u hiermee van dienst te zijn geweest en misschien hoor ik nog iets meer van u over deze groep, die mij zeer na aan het hart ligt.

Met vriendelijke groet
Hoogachtend

J.B.M.de Boer
Lekstraat 13
1823 EW Alkmaar
tel.072-5120234

Zegel op het voetstuk
van het beeld.

Waar: **Overveen (NH)**, O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen

Wat: Kersttriptiek

Wie: Gerhard Jansen

Wanneer: 1929

Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Aanbidding door de herders

Foto: Ton Snopvangers

Deze voormalige kerstgoep uit de O.L.Vrouw Onbevlekt Ontvangen kerk is via Warmond, Catharijneconvent Utrecht nu in het Heiligenbeeldenmuseum Kerk op de Kranenburg bij Vorden beland.

Waar: **Overveen (NH)**, O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen
Wat: Kerstgroep
Wie: Ide Min, Bergen (NH)
Wanneer: 1965
Afmetingen:
Materiaal: Klei

Aankleding door dames van het voormalige Vrouwengilde. Figuren naar beeltenis van bekenden uit Bergen (o.a. familieleden)

Foto's:

Waar: **Schagen (NH)**, St. Christoforiskerk

Wat: Hoofdaltaar

Wie:

Wanneer:

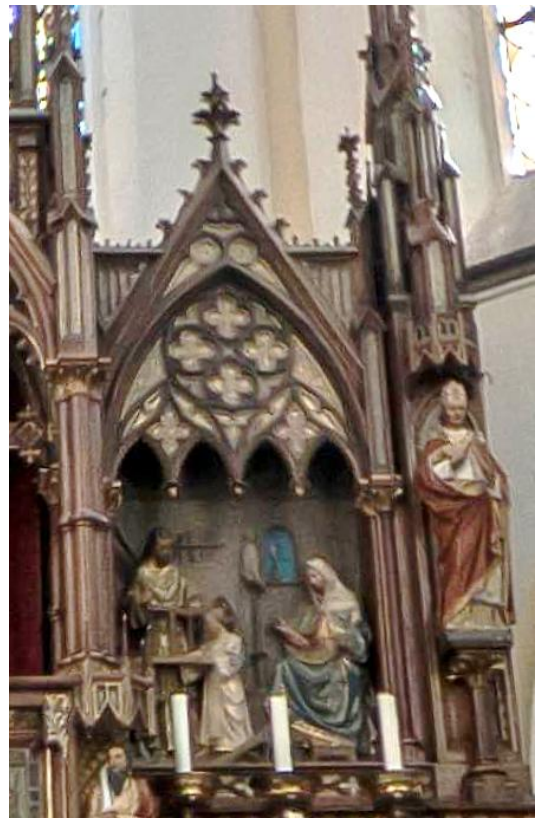
Afmetingen:

Materiaal:

Voorstelling:

- Geboorte en HF. in de werkplaats van Petrus

Foto's Sebastiaan van Stam

Waar: **Sloten (NH)**, St. Paucratius
Wat: Kerstgroep
Wie: Fa. van Paridon, Amsterdam
Wanneer: 1995
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Aanschafprijs Dfl. 1250,=

Foto:

Waar: **Slotermeer (NH)**, St. Hendricusschool
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Kerstgroep van de voormalige St. Catharina opgegaan in Parochie van het Nieuwe Verbond.

Foto:

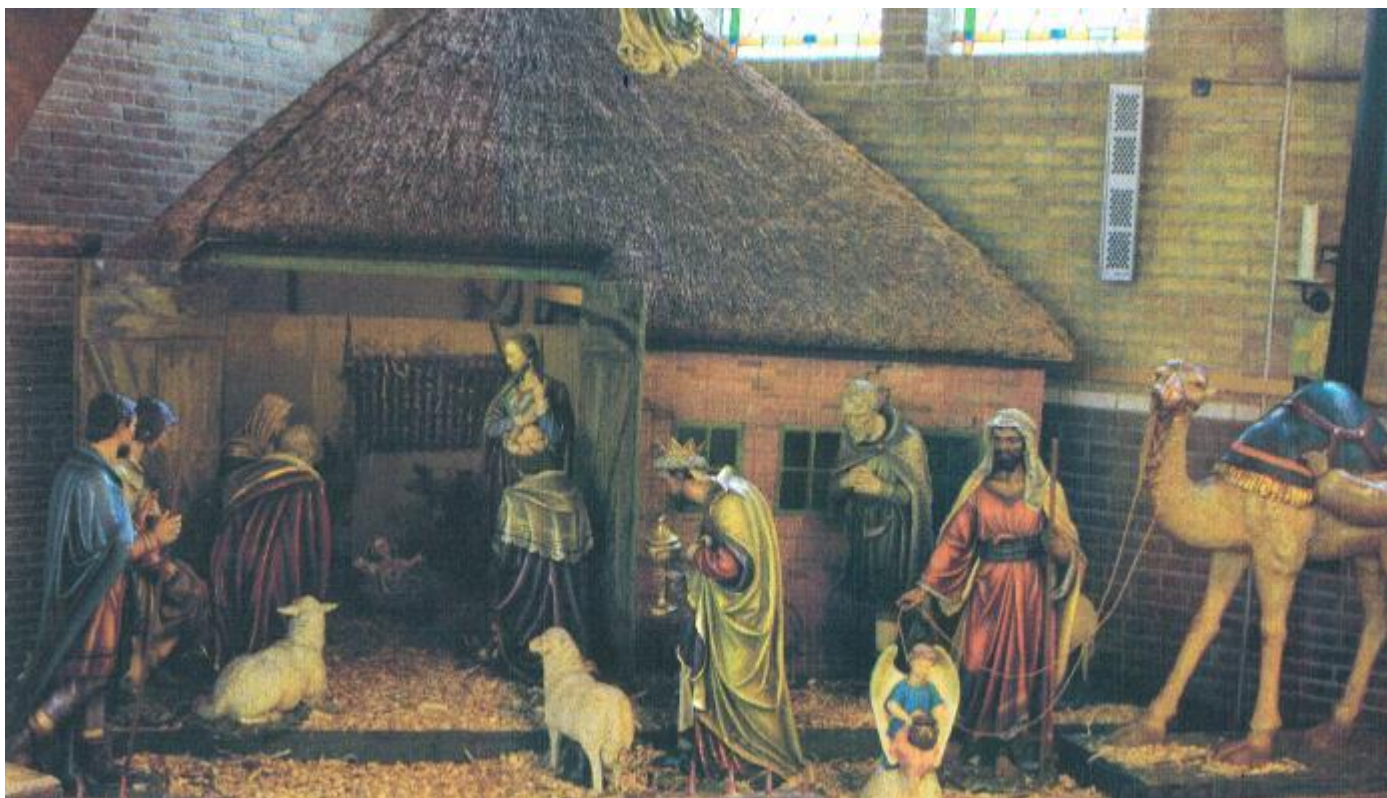

Waar: **Ursem (NH)**, H.Bavo
Wat: Kerstgroep met stal
Wie: Linssen, Venlo
Wanneer: 1940
Afmetingen:
Materiaal: Gips, gepolychromeerd

Foto's:

De H. Bavo-parochie is in het bezit van een prachtige kerststal. Het is de moeite waard om daarvan de geschiedenis te kennen. In de analen van onze parochie werd in 1940 door pastoor TH. Van Haaster het volgende verslag geschreven: Uit dankbaarheid dat na de capitulatie de gemobiliseerden onzer parochie zonder letsel weer thuis konden komen, hebben dezen (katholiek en niet katholiek) de helft van de onkosten voor de kerstkribbe van onze kerk bijeengebracht, zijnde de som van ongeveer 300,00 gulden. Uit dankbaarheid werd ook onder andere parochianen voor hetzelfde doel een collecte gehouden en zij gaven de nog vereiste 300,00 gulden. Enige giften maakten het verder mogelijk alles - met inbegrip van den stal - te bestellen. Onze kerk is nu in het bezit van een mooi geheel, dat zeer bevorderlijk is voor een waardige kerstviering. Met Kerstmis 1941 was alles gereed. Voor 't eerst was toen alles in de kerk geplaatst. De firma Linsen te Venlo is de leverancier geweest. Bij de eerste plaatsing van de kerststal waren er nog een aantal (inmiddels overleden) parochianen betrokken. Jan Mulder, hij was de timmerman en maakte boven op het koor de stal. Architect Overtoom uit Schagen verzorgde het ontwerp en tekenwerk van de stal en aannemer Arie Hille sr. stelde een deel van het hout beschikbaar. Dirk Nanne dekte de kap met riet en zo ontstond de stolp, die nu nog steeds is te bewonderen. Dirk Schipper, de vader van Jacob Schipper, verzorgde samen met Jan van de Nes het schilderwerk. Sinds de eerste keer hebben steeds de families Schipper en Van de Nes het opstellen van de kerststal verzorgd. Het is een familie traditie geworden, die van vader op zoon overging. Echt een gebeuren om trots op te zijn. Het parochiebestuur dankt deze mensen hartelijk voor hun inzet en de zorg, die zij ieder jaar weer besteden aan het zo mooi mogelijk opstellen van de kerststal. Het is de moeite waard om met de kerstdagen in de Heilige Bavo Kerk te Ursem de kerstgroep, en de kerststal van dichtbij te komen bewonderen.

Het parochiebestuur

Waar: 't Veld (NH), H. Martinus
Wat: Kerstgroep
Wie: Fa. Fluminalor te Batenburg/Horssen
Wanneer: 1989
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Vogelenzang (NH)**, O.L. Vrouw ten Hemelopneming
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Volendam (NH)**, Vincentiuskerk

Wat: Kerstgroep

Wie:

Wanneer: 1964

Afmetingen:

Materiaal: Gips

Voorstellin:

Foto:

Waar: **Warmenhuizen (NH)**, H. Ursula en Gezellinen
Wat: Kerstgroep
Wie: (Nederlands)
Wanneer: +/-1900
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto's:

Waar: **Wervershoof (NH)**, St. Werenfridus
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal:

Foto:

Waar: **Westbeemster (NH)**, St. Johannes de Doper
Wat: Kerstgroep
Wie: Zuster Marie José van der Lee (1912-2012)
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Aardewerk

Foto's:

Zuster Marie José van der Lee

Zuster Marie José van der Lee o.s.a. werd op 20 december 1912 geboren op een boerderij in West-Beemster. Op 13 januari 1943 trad zij in bij de Zusters Augustinessen van Sint Monica in Utrecht. Op 15 augustus 1949 legde zij haar eeuwige gelofte af. In het klooster ontdekte zij haar grote talent voor beeldhouwen. Zij werd dankzij haar talent de beeldhouwster van de congregatie. Zuster Marie José maakte aanvankelijk beelden voor de kapellen van de verschillende conventen van de Augustinessen van Sint Monica. Maar haar roem reikte ver daarbuiten. Zij maakte beelden voor vele kerken in Nederland en in het buitenland. Haar kerstgroepen zijn onder verzamelaars zeer geliefd. Haar Atelier was niet alleen de plek waar zij haar beelden maakte, het was - met opzet - een open atelier. Iedereen die dat wilde kon er de kunst van het boetsen en beeldhouwen leren, maar meer nog werd haar atelier een plek waarin zuster Marie José mensen ontmoette, met ze sprak, hen vanuit haar eenvoudig geloof maar vanuit een grote wijsheid bemoedigde en inspireerde. Zuster van der Lee overleed op 16 mei 2012 in Lage Vuursche.

Jeugd

Maria Alida van der Lee groeide op in een gelovig boerengezin. Vanaf haar veertiende was ze lange tijd ziek waardoor ze, naar eigen zeggen, “een beetje een eenling was in (haar) groei naar volwassenheid”. Over het geloof van haar jeugd zei ze: “Toen ik een keer naar buiten ging en in de bloeiende boomgaard liep en al dat jonge vee zag, er waren kalfjes, schaapjes, lammeren en al dat jonge groen, toen drong tot mij door dat dat allemaal nieuw was. Dat was er vorig jaar niet en toen dacht ik: er is wel een God maar hij is zo groot, ik zal Hem nooit kunnen vatten”. Een groot deel van haar dagelijks leven speelde zich af in het gezin en natuurlijk met de ontspanning van die dagen: uitgaan en de kermis. Maar vaste verkering wilde Maria Alida niet: ze wilde naar het klooster “om mensen te helpen die geen huis of geen ouder hebben”.

Meisjesstad

In de Maasbode las ze vervolgens dat de Zusters Augustinessen van Sint Monica in Utrecht *Meisjesstad* hadden opgericht. Dat was een tehuis voor jonge vrouwen die zwanger waren en voor andere vrouwen die om welke reden dan ook nergens onderdak konden vinden. Van der Lee voelde zich er onmiddellijk toe aangetrokken. Ze meldde zich in Utrecht. Omdat de oorlog net was uitgebroken vroeg de priorin generalis, Master Augustina van Reijssen, haar nog een jaar te wachten. Het was namelijk onzeker of de Duitsers het - in 1934 gestichte - klooster niet zou vorderen. In 1943 trad ze uiteindelijk in.

Schaapjes

Zuster Marie José ontdekte haar talent voor boetseren bij toeval. In de oorlog vroeg de Mater haar om van klei een paar schaapjes te maken voor bij de - anders incomplete - kerststal. Ze had als kind altijd goed kunnen tekenen, maar de omgang met deze materie was nieuw voor haar. Niettemin viel haar talent ogenblikkelijk op. Toen het klooster - na de oorlog - evenals vele andere in geldnood verkeerde, kreeg zuster van der Lee de opdracht om voor allerlei kerken die herbouwd werden beelden te maken. Op die manier zorgde zij voor een bron van inkomsten.

Hilversum

Het klooster in de Utrechtse Waterstraat was inmiddels veel te klein geworden om het groeiende aantal zusters te herbergen. Dankzij doortastend optreden van een aantal welvarende mecenasen was de congregatie in het bezit gekomen van het landgoed de Monnikenberg in Hilversum. Hier stichtte de congregatie eind 1946 het Klooster De Stad Gods. Zuster van der Lee werd één van de eerste bewoners. De opdrachten voor nieuwe beelden, kerstgroepen en zelfs geboetseerde kinderportretten bleven binnenstromen. Ook ontwierp ze paramenten, schilderde ze en maakte mozaïeken en werken van email.

Al wat nodig was

Zuster Marie José bracht niet haar hele kloosterleven door in het atelier. "Ik liep in de oorlog met een karretje langs de weg om eten en later waren er gezinnen waar moeder ziek was en die geen hulp hadden en ik werkte ook op de Meisjesstad. Ik was een jonge vrouw en werd doodgewoon overal bij ingeschakeld. (...) Dan was het weer eens een dag vrij en dan moest ik weer een beeldje maken. Al wat nodig was".

124

Atelier als ontmoetingsplaats

In de jaren vijftig kreeg het klooster De Stad Gods een eigen atelier. Het geld daarvoor was door vrienden van de zusters bijeengebracht. Hier heeft zuster van der Lee in de loop van haar leven meer dan vijftienhonderd mensen ontvangen. Daarbij draaide het niet in de eerste plaats om het beeldhouwen of schilderen, als wel om het persoonlijke contact. Al boetserend, sprak ze met honderden mensen die bewust, of onbewust verlangden naar een luisterend oor en een hartelijk woord. Zo maakte ze haar overtuiging waar dat het God is die kiest en dat zij uitgekozen was om gewoon te doen wat op haar weg kwam. Hierbij schuwde ze de publiciteit niet en ging graag in op vele uitnodigingen, ook van onze omroep. Iedereen kwam er zo snel achter dat we hier niet alleen te maken hadden met een bijzonder kunstenares, maar ook met een vrouw die als zuster Augustines van Sint Monica getuigde van een weg die voor elk mens open ligt: de wegnamelijk van de roeping die ieder van ons ontvangen heeft.

Interview met zuster Van der Lee in 2009, kloosterserie rkk

Waar: **Wormer Gem. Wormerland (NH)**, Maria Magdalenakerk
Wat: Kersgroep met stal
Wie: Gerard Linsen Venlo (G.L.V.)
Wanneer:
Afmetingen: 80/100 cm
Materiaal: Gips, gepolychromeerd

Foto:

Waar: **Yerseke (NH)**, Voormalige St. Annakerk

Wat: Ramen

Wie:

Wanneer:

Afmetingen:

Materiaal: Glas in lood

Voorstelling:

- Opdracht in de Tempel
- Vlucht naar Egypte

Foto:

Waar: **Ymuiden (NH)**, H. Laurentius van Brindisi

Wat: Kerstgroep

Wie: Koningen en herders door de zusters Leoba, Egmond en Pater Alfus L Leijer
houtsnijwerk

Wanneer: +/-1970

Afmetingen:

Materiaal: Hout en stof

Foto:

Waar: **Ymuiden (NH)**, Petrus Kerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Zaandam (NH)**, Oud - Katholieke kerk

Wat: Schilderij

Wie: Anonymus

Wanneer: 17de eeuw

Afmetingen: 83 x 60 cm

Materiaal: Paneel

Voorstelling:

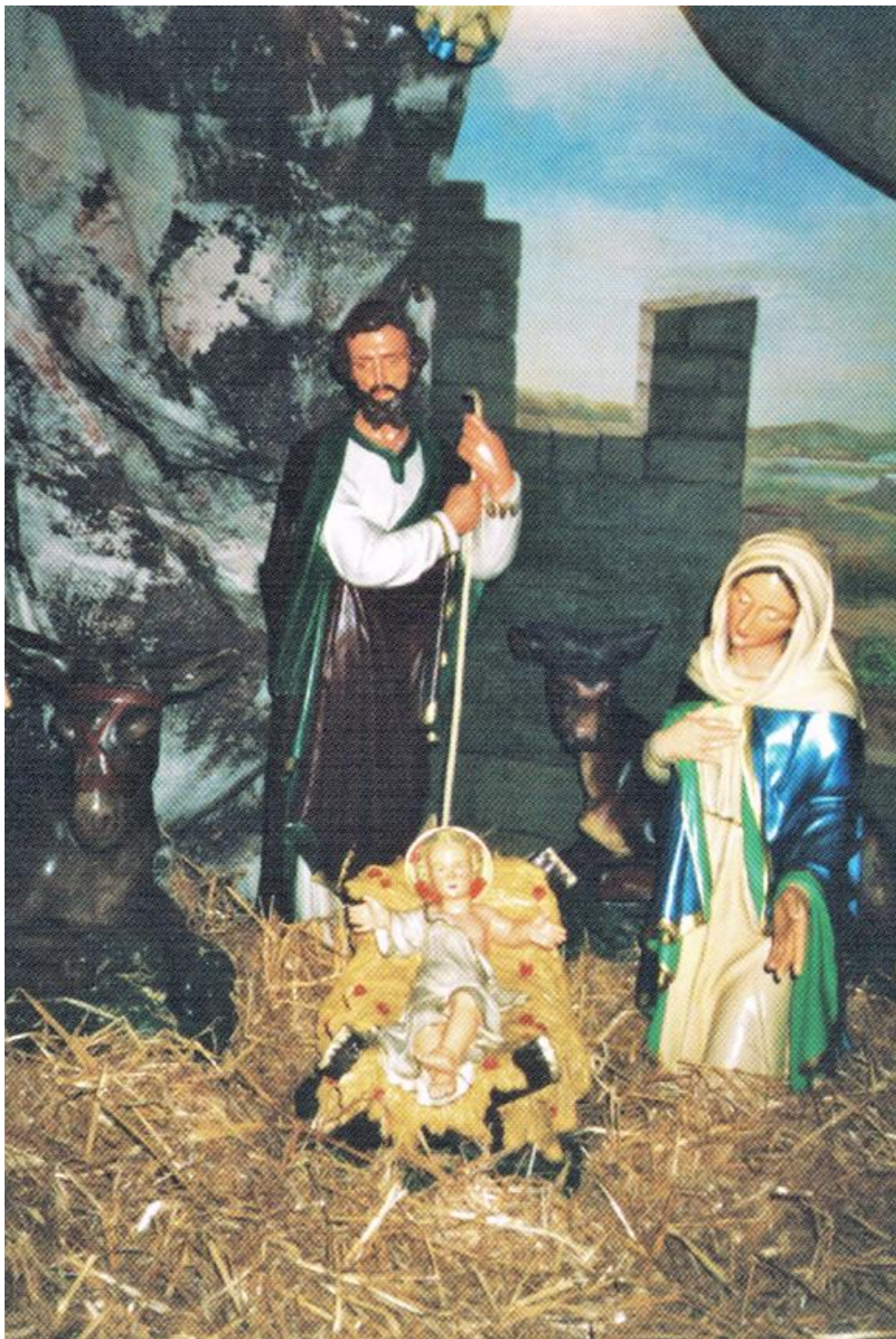
- De aanbidding door de Herders

Foto:

Waar: **Zaandam (NH)**, St. Bonifatiuskerk
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Zantfoort (NH), H. Agatakerk**
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer: 2001
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto:

Waar: **Zwaagdijk-Oost (NH) H. Jozef**
Wat: Kerstgroep
Wie:
Wanneer:
Afmetingen:
Materiaal: Gips

Foto: K.J. Boon

